

Татјана Гојковић
Образовно-преводиачки центар
”Language Laboratory Academy”
Нови Сад, Србија

**АПСТРАКТИ И РЕЗИМЕИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИХ
РАДОВА НА СРПСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ НАУЧНОГ ЧАСОПИСА
„ИСТРАЖИВАЊА” (16–18) — АНАЛИЗА ДИСКУРСА**

Сажетак: Предмет овог рада је анализа структуре дискурса апстракта стручних и научних радова, на српском језику и превода њихових резимеа на енглески, на пољу историјске науке. У раду се, на корпусу мањег обима (десет апстраката на српском и десет резимеа на енглеском језику) спроводи анализа дискурса, ближе објашњавају термини ‘апстракт’ и ‘резиме’ и пружају опште смернице за писање истих, у циљу што јаснијег преношења основне идеје аутора одређеног научног рада. За анализу структуре дискурса апстракта и давање смерница за њихово писање користи се модел О-Н-У-К-П Јакхонтове (2002) и С. Благојевић (2014: 69–71). Применом поменутог модела желимо да утврдимо да ли су они уочљиви у апстрактима на српском језику и њиховим резимеима на енглеском у одабраном корпусу на пољу историје.

Кључне речи: апстракт научног рада, резиме научног рада, историјска наука, корпус мањег обима, тематска структура, модел О-Н-У-К-П, анализа дискурса, смернице.

1. Увод

Рад је настао из потребе да се сагледа и подробно објасни шта је апстракт а шта резиме научног рада, да се изврши анализа дискурса у сврху уочавања одређене особености структуре писања апстракта и резимеа научних радова на пољу историје и да се дају смернице и упутства на који начин треба да се пишу та два веома важна елемента академског жанра.

1.1. Циљеви истраживања

Мотивација за дефинисање циљева истраживања за потребе овог рада произашла је из жеље да се пружи увид у лингвистичку литературу која се бави објашњењем термина ‘апстракт’ и ‘резиме’ а све у циљу пружања њихових што прецизнијих и јаснијих дефиниција. Термини ‘апстракт’ и ‘резиме’ су веома познати научној јавности, међутим, оба појма се недовољно разликују и у стручној литератури се још увек може наићи на појаву да се садржине ових текстова у појединим

публикацијама у потпуности поклапају тј. да су текст апстракта и текст резимеа појединих научних радова у потпуности исти. Приликом истраживања корпуса апстраката и резимеа чланака научно-истраживачких радова¹ на пољу историје којима се бави овај рад уочено је да је садржина текстова апстраката и резимеа потпуно иста. Примарни циљ је да се у доступној стручној литератури истраже и пронађу теоријске поставке појмова 'апстракт' и 'резиме', тј. да се што јасније сагледају правила и наведу дефиниције за писање апстраката и резимеа, као и да се објасни на основу чега се доноси одлука у вези са евентуалном потребом за истоветношћу текстова. Други циљ је сагледавање резултата анализе дискурса по моделу О-Н-У-К-П Јакхонтове (2002) и С. Благојевић (2014: 69–71), у сврху уочавања употребе истих, сличних или различитих корака, потврђивање или оспоравање употребе поменутог модела тј. уочавање одређене особености у структури писања апстраката и резимеа научних радова на пољу историје. Трећи и последњи циљ је давање смерница и упутстава на који начин треба да се пишу та два веома важна елемента академског жанра.

1.2. Теоријски оквир истраживања

Објављивање научних радова, путем којих се размењују знања међу члановима академске заједнице, подразумева познавање и разликовање термина: 'сажетак', 'апстракт' и 'резиме' (у које се убрајају и кључне речи) које М. Клеут у својој књизи (2008: 114–117) назива основним елементима научног рада. У лингвистичкој литератури нижу се и понављају дефиниције и упутства како треба писати сажетак, апстракт и резиме научног рада. Систем научне комуникације захтева да се јасно разграничи употреба термина 'апстракт' и 'резиме' који се углавном различито употребљавају у различитим публикацијама. Током истраживања је уочено да одређени чланци научног часописа „Истраживања” садрже истоветан текст преведен са српског на енглески језик. Текстови свих десет апстраката на српском језику као и њихових одговарајућих десет резимеа на енглеском истог су садржаја и форме. Преведени текст резимеа садржи у себи истоветан текст који садржи и апстракт чланка. Укратко речено, рад се бави анализом десет апстраката и десет резимеа који садрже истоветан текст на српском и енглеском језику.

У стручној литератури уочава се различита пракса писања текстова апстраката и резимеа. Током истраживања за потребе овог рада у лингвистичкој литератури уочава се да текст апстракта и резимеа, поред разлика у њиховој позицији² и језику³, **може али и не мора нужно да се разликује**. Клеут наводи да је пракса различита: „У неким периодичним публикацијама резиме је превод апстракта, дакле исти текст штампа се на два језика; у другима сажимају се различити елементи

¹ Апстракти и резимеи научних радова (10 апстраката и 10 резимеа) објављени су у научном часопису „Истраживања” (бр. 16–18), Одсека за историју Филозофског факултета у Новом Саду.

² Клеут наводи да постоје разлике у позиционирању текста апстракта и резимеа: „У монографским студијама сажетак (или апстракт) публикује се на почетку рада, испод имена аутора и наслова рада, језиком којим се пише рад. Резиме се публикује на крају рада, на неком од страних језика.” (2008: 114).

³ Ibid.: „Уредништво публикације може да пропише који ће то језик бити (најчешће то је енглески) или да одлуку препусти аутору (у нас се, поред све доминантнијег енглеског, употребљавају француски, немачки и руски језик). Приликом опредељења за језик резимеа добро је водити рачуна о томе којој је читалачкој публици рад намењен.” (2008: 114).

основног текста. И у једном и у другом случају мора се штедети на речима (резиме не би смео да премаши обим од 10% текста)". (2008: 116). Ауторка затим наставља да: „Сажимање треба да обухвати: основну тезу рада и/или сврху истраживања, предмет истраживања, примењени метод, евентуално план излагања и најбитније резултате до којих се дошло анализом и интерпретацијом. Уколико је опредељење да се сажетак и резиме разликују, акценат се у резимеу ставља на основну тезу рада и/или сврху истраживања и план излагања, а примењени метод и закључци образлажу се у резимеу. У научним монографијама (књигама) публикује се само резиме, на крају књиге.” (2008: 116).

Поред стручних научних радова и монографија истраживање је обухватило и англо-америчке али и речнике нашег говорног подручја: *Webster's Ninth New Collegiate Dictionary*, *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*, Fifth edition, *Cambridge Advanced Learner's Dictionary*, *Речник српскога језика*, *Речник српскохрватскога књижевног језика*, књ. прва — књ. пета, М. Вујаклија, *Лексикон страних речи и израза*, В. Клаић, *Veliki rječnik stranih riječi*.

Након спроведеног истраживања, можемо се сложити са ставом М. Клеут која (2008: 114, фуснота 103) наводи да: „Речници нису од велике помоћи у разликовању ова три термина.” Клајн и Шипка (2006: 139, 1047) апстракт дефинишу као: „кратак садржај неке расправе или студије, сажетак, резиме”, а резиме као „сажет садржај чланка, књиге; сажетак”. Са друге стране, појашњење термина као синонима и као речи различитог значења Клеут (2008: 114) објашњава на следећи начин: „Синонимно значење засновано је на чињеници да се ради о некој врсти сажимања опширнијег текста у мању целину.”

1.2.1. Дефиниција конференцијског апстракта

Међу бројним лингвистима који се баве анализом апстракта, Хајленд (Hyland, 2000: 70) наводи да је: „Апстракт, опште узевши, први сусрет читаоца са академским чланком, тако да често представља тачку на којој читалац одлучује да ли ће датом чланку поклонити своју пажњу и размотрити га или ће одустати од даљег читања.” Поред Хајленда, дефиницијом конференцијског апстракта баве се и С. Благојевић (2014: 71) и Јакхонтова (Yakhontova, 2003: 136).

Благојевић (2014: 71) наводи да се **конференцијски апстракт** може сматрати академским жанром који је по својој структури идентичан апстракту научно-истраживачког рада, с тим што његову дужину често одређују организатори конференције. У просеку, он садржи 150 до 200 речи, мада по речима Благојевић (2014: 71): „...организатори конференција често инсистирају на сажецима дужине и до 500 речи, што је двоструко више од просечног сажетка научноистраживачког рада, са циљем да направе што бољу селекцију предложених радова.” Благојевић (2014: 71) затим наводи да управо због своје краткоће апстракт научноистраживачког рада поседује већи степен кондензованости језичког израза, док је конференцијски нешто опширнији и детаљнији.

По наводима Јакхонтове (Yakhontova, 2003: 136), **конференцијски апстракт** (укр. *ієзи доповіді*) је кратак приказ усменог излагања намењен и предочен организаторима конференције. То је широко распрострањен и важан жанр који игра значајну улогу у представљању нових сазнања како националним тако и међународним научним заједницама. Украјинска лингвисткиња, поред ове, разликује и дефиницију

апстракта научно-истраживачког рада (Јакхонтова, 2003: 129): „Апстракт научно-истраживачког рада (или научног часописа) (укр. *аноїзація*) је кратак приказ рада који претходи тексту научно-истраживачког рада. „Сродници” апстракта научног часописа су: резиме, конференцијски апстракт и синопсис — краћа верзија документа који обично одсликава организацију текста у целини.” По њеним речима, граматичко време које се најчешће користи у апстракту јесте садашње време. Јакхонтова (2002) током својих претходних разматрања уочава битну разлику у начину писања конференцијских апстраката аутора англофоне и словенске средине. Она наводи да апстракти аутора из англофоне средине имају функцију да „продају” (енг. *selling*) оно што ће уследити као садржина њихових радова, док апстракти аутора из словенске средине настоје да „испричају” (енг. *telling*) оно што следи у њиховим радовима.

2. Методологија истраживања

Анализом одабраног корпуса овог истраживачког рада уочена је слична употреба реторичких корака и стратегија које су примениле Јакхонтова (по угледу на анализу уводних делова научноистраживачких радова Свејлза (Swales 1981, 1990)) и С. Благојевић (2014: 71). С. Благојевић (2014: 71) наводи ‘реченицу’ као основну јединицу анализе дискурса апстракта, при чему свака реченица има ознаку реторичког корака којем припада: „Због кондензоване природе апстракта, често једна реченица може садржати два или три корака, али исто тако и кораци се могу реализовати уз помоћ једне или више реченица.” Ова ауторка напомиње да генеричка анализа апстракта никако није механичка активност, већ често захтева додатна разграничавања и прецизност.

2.1. Модел структуре апстракта по коме се врши анализа дискурса

Анализа дискурса одабраног корпуса апстраката и резимеа укључује анализу основне јединице ‘реченице’ и врши се по моделу С. Благојевић (2014) и Јакхонтове (2003), који би се по почетним словима реторичких корака могао означити као образац **О-Н-У-К-П** који се може реализовати помоћу једне или више стратегија. Почетна слова реторичких корака и стратегија модела **О-Н-У-К-П** Јакхонтове (2003) и С. Благојевић (2014) означавају: **корак О-Н-У-К-П** — Означавање истраживачког поља (три стратегије), **Навођење** оправданости датог истраживања/проучавања (четири стратегије), **Увођење** рада који ће бити представљен на конференцији, **Кратак преглед** рада, **Потенцирање** постигнућа/резултата истраживања (три стратегије).

Стратегије О-Н-У-К-П представљају — *I* **корак** — **О**: Стратегија 1: Ослањање на већ постојеће знање; Стратегија 2: Ослањање на значајно тврђење; Стратегија 3: Означавање претходног истраживања; *II* **корак** — **Н**: Стратегија 1: Указивање на празнину у ранијим истраживањима; Стратегија 2: Нуђење контра-тврђења; Стратегија 3: Увођење новог гледишта; Стратегија 4: Постављање реторичког питања; *III* **корак** — **У** — нема стратегија; *IV* **корак** — **К** — нема стратегија; *V* **корак** — **П**: Стратегија 1: Указивање на достигнућа/резултате истраживања; Стратегија 2: Указивање на могућност примене резултата; Стратегија 3: Давање препорука и сугестија за даље истраживање.

Претходно наведени реторички кораци се могу реализовати помоћу неколико реторичких стратегија, али не морају нужно укључивати све поменуте стратегије, што је у продужетку детаљно приказано на примеру анализе дискурса корпуса по наведеним корацима и стратегијама.

2.1.1. Анализа корпуса по корацима и стратегијама О-Н-У-К-П модела

Анализа дискурса корпуса одабраног за потребе овог рада приказује укупан број реченица са реторичким корацима и стратегијама (свих десет апстраката), уочених приликом истраживања корпуса.⁴

- 1. Бр. 16, стр. 23/24 — **I** *Означавање исцраживачкој поља* — **О**: **Стратегија 1** — ослањање на већ постојеће знање; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **III** *Увођење рада који ће бити представљен на конференцији* — **У**; **V** *Пошенирање постојећих резултата истраживања* — **П**: **Стратегија 1** — Указивање на достигнућа/резултате истраживања. (**Кораци у апстракту: О — У — П; шест реченица садрже три корака и три стратегије.**)
- 2. Бр. 16, стр. 37 — **I** *Означавање исцраживачкој поља* — **О**: **Стратегија 1** — ослањање на већ постојеће знање; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **IV** *Крајак прејед рада* — **К**. (**Кораци у апстракту: О — К; четири реченице садрже два корака и две стратегије.**)
- 3. Бр. 17, стр. 55 — **I** *Означавање исцраживачкој поља* — **О**: **Стратегија 1** — ослањање на већ постојеће знање; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење. (**Кораци у апстракту: Само један корак: О; четири реченице садрже један корак и две стратегије.**)
- 4. Бр. 17, стр. 107 — **I** *Означавање исцраживачкој поља* — **О**: **Стратегија 1** — ослањање на већ постојеће знање; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење. (**Кораци у апстракту: Само један корак — О; седам реченица садржи један корак и две стратегије.**)
- 5. Бр. 18, стр. 31 — **III** *Увођење рада који ће бити представљен на конференцији* — **У**; У другој половини друге реченице — **II** *Навођење оправданости дајој истраживања/проучавања* — **Н**: **Стратегија 3** — увођење новог гледишта. (**Кораци у апстракту: У — Н; четири реченице садрже два корака и једну стратегију.**)
- 6. Бр. 18, стр. 99 — **I** *Означавање исцраживачкој поља* — **О**: **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **Стратегија 1** — Ослањање на већ постојеће знање; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **Стратегија 1** — Ослањање на већ постојеће знање; **III** *Увођење рада који ће бити представљен на конференцији* — **У**. (**Кораци у апстракту: О — У; пет реченица садрже два корака и две стратегије.**)
- 7. Бр. 18, стр. 205 — **I** *Означавање исцраживачкој поља* — **О**: **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **Могло би се подвести и под** — **II** *Навођење оправданости дајој истраживања/проучавања* — **Н**:

⁴ Апстракти се наводе појединачно, по бројевима од 1 до 10. Сваки апстракт има наведен број часописа „Истраживања” и број странице на којој се налази у оригиналној штампаној публикацији.

Стратегија 3 — увођење новог гледишта. (**Кораци у апстракту: О — Н; пет реченица** садрже два корака и две стратегије.)

- 8. Бр. 18, стр. 257 — **I** *Означавање исцртаживачкој поља* — **О: Стратегија 1** — ослањање на већ постојеће знање; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **II** *Навођење ојравданости дајој исцртаживања/проучавања* — **Н: Стратегија 3** — увођење новог гледишта; **III** *Увођење рада који ће бити представљен на конференцији* — **У. (Кораци у апстракту: О — Н — У; пет реченица** садржи три корака и четири стратегије.)
- 9. Бр. 18, стр. 271 — **I** *Означавање исцртаживачкој поља* — **О: Стратегија 1** — ослањање на већ постојеће знање; **II** *Навођење ојравданости дајој исцртаживања/проучавања* — **Н: Стратегија 2** — нуђење контра-тврђења; **I** *Означавање исцртаживачкој поља* — **О: Стратегија 3** — означавање претходног истраживања; **III** *Увођење рада који ће бити представљен на конференцији* — **У; I** *Означавање исцртаживачкој поља* — **О: Стратегија 1** — ослањање на већ постојеће знање. (**Кораци у апстракту: О — Н — О — У — О; четири реченице** садрже три корака и четири стратегије.)
- 10. Бр. 18, стр. 283 — **I** *Означавање исцртаживачкој поља* — **О: Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **II** *Навођење ојравданости дајој исцртаживања/проучавања* — **Н: Стратегија 3** — увођење новог гледишта. (**Кораци у апстракту: О — Н; пет реченица** садрже два корака и две стратегије.)

Сажето приказан број реченица по апстрактима, кораци и стратегије модела О-Н-У-К-П:

1. Бр. 16, стр. 23/24 — Апстракт — 141/Резиме — 179 — 6
Кораци у апстракту: О — У — П
Најприближнија структури апстракта по моделу О-Н-У-К-П!
2. Бр. 16, стр. 37/51 — Апстракт — 95/Резиме — 101 — 4
Кораци у апстракту: О — К
3. Бр. 17, стр. 55/62 — Апстракт — 116/Резиме — 166 — 4
Кораци у апстракту: О
4. Бр. 17, стр. 107/116 — Апстракт — 215/Резиме — 256 — 7
Кораци у апстракту: О
5. Бр. 18, стр. 31/38 — Апстракт — 160/Резиме — 223 — 4
Кораци у апстракту: У — Н
6. Бр. 18, стр. 99/123 — Апстракт — 96/Резиме — 122 — 5
Кораци у апстракту: О — У
7. Бр. 18, стр. 205/228 — Апстракт — 134/Резиме — 166 — 5
Кораци у апстракту: О — Н
8. Бр. 18, стр. 257/269 — Апстракт — 115/Резиме — 150 — 5
Кораци у апстракту: О — Н — У
9. Бр. 18, стр. 271/282 — Апстракт — 114/Резиме — 128 — 4
Кораци у апстракту: О — Н — О — У — О
10. Бр. 18, стр. 283/288 — Апстракт — 117/Резиме — 143 — 5

Кораци у апстракту: О — Н

2.1.2. Пример детаљније анализе структуре апстракта

У овом поглављу детаљно ће бити приказана структура једног апстракта по моделу О-Н-У-К-П.

Апстракт бр. 1. — Бр. 16, стр. 23/24 — **I** *Означавање истраживачког поља* — **О**: Стратегија 1 — ослањање на већ постојеће знање; Стратегија 2 — ослањање на значајно тврђење; **III** *Увођење рада који ће бити представљен на конференцији* — **У**; **V** *Пошенирање постојећих резултата истраживања* — **П**: Стратегија 1 — Указивање на достигнућа/резултате истраживања; (**Кораци у апстракту: О — У — П**; шест реченица садрже три корака и три стратегије):

АГРАРНИ ОДНОСИ НА ТЛУ ЈУЖНЕ УГАРСКЕ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

I *Означавање истраживачког поља* — **О**: (*Реторичка стратегија 1: Ослањање на већ постојеће знање*): Подручје данашње Војводине (Јужне Угарске) делило је у средњем веку у погледу аграрних односа судбину читаве средњовековне угарске државе. Прописи који су регулисали ту материју примењивали су се у принципу на целој њеној територији једнако. Разлике између појединих региона државе, које су проистичале између њих, у првом реду у погледу конфигурације тла, утицале су на разлике у практичној примени истих. (*Реторичка стратегија 2: Ослањање на значајно тврђење*): То је условило специфичан положај области којој је овај рад посвећен.

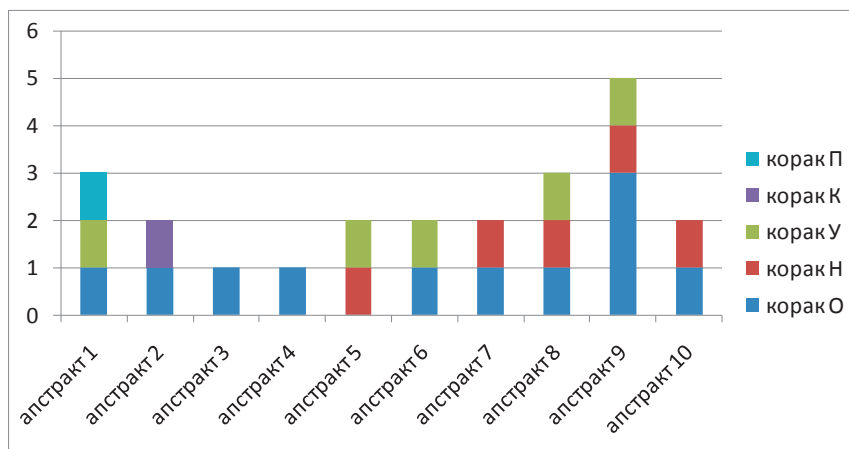
III *Увођење рада који ће бити представљен на конференцији* — **У**: Аутор на основу пробране изворне грађе и литературе разматра ситуацију на овом подручју.

V *Пошенирање постојећих резултата истраживања* — **П**: На основу свестране анализе како дипломатичких тако и наративних извора писац долази до закључка да је подручје данашње Војводине (Јужне Угарске) представљало једну од најплоднијих области средњовековне Угарске државе, (Реторичка стратегија 1 — Указивање на достигнућа/резултате истраживања): што је свакако утицало и на развој аграрних односа на њеном тлу.

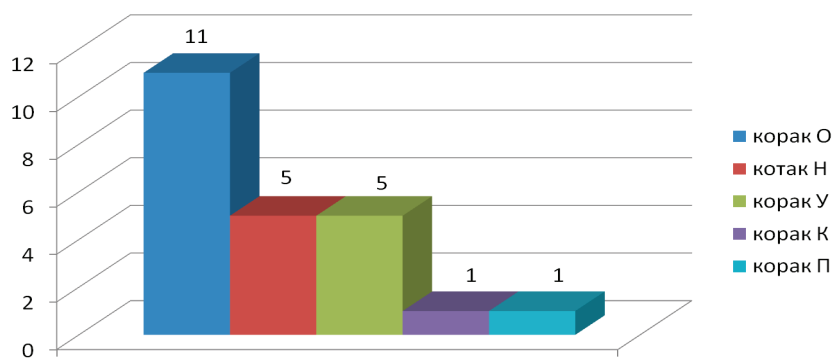
Кључне речи: аграрни односи, средњи век, Јужна Угарска, Панонска низија, Војводина, земљишни фонд, вила, краљеви, црква, земљопоседници, кметови.

3. Резултати истраживања

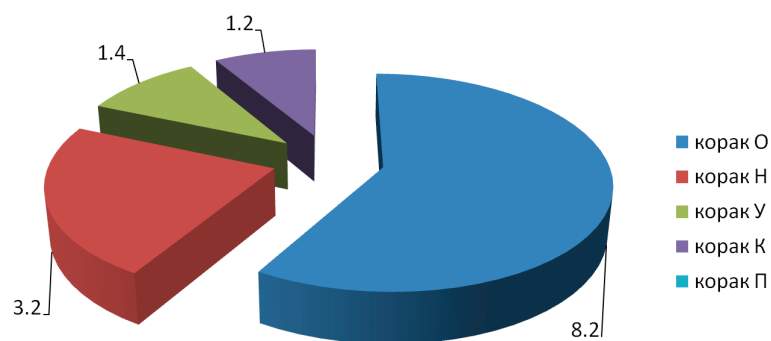
Током истраживања испитивана је заступљеност основних конститутивних делова корака и стратегија модела О-Н-У-К-П по апстрактима. Резултати истраживања приказани су стубичастим и кружним дијаграмима. Стубичасти дијаграм 1 приказује који кораци су најзаступљенији у свих десет апстраката, стубичасти дијаграм 2 учесталост коришћења корака по апстрактима а кружни дијаграм 3 заступљеност коришћених корака у процентима. Након тога стубичасти дијаграм 4 показује које се стратегије користе у свих десет апстраката, стубичасти дијаграм 5 учесталост њиховог коришћења а кружни дијаграм 6. приказује њихову заступљеност у процентима. Заступљеност две, три и четири примењене стратегије и употреба само једног реторичког корака могу се видети на стубичастом дијаграму 7.

Дијаграм 1: Приказ корака по апстрактима

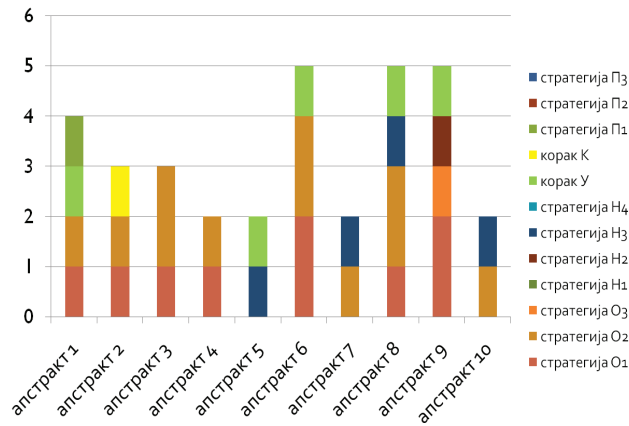

Дијаграм 2: Учесталост коришћења корака

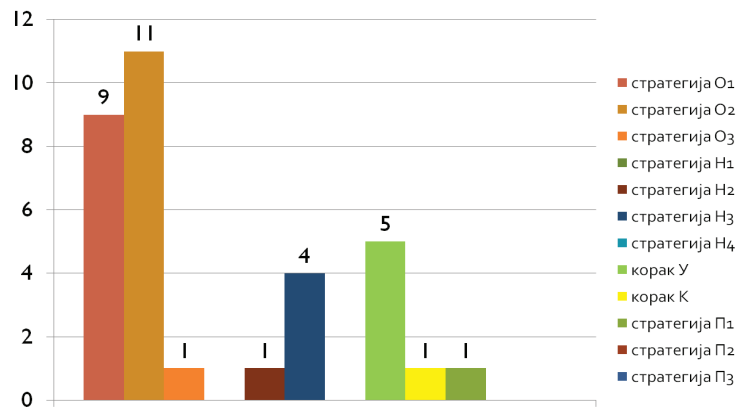

Дијаграм 3: Заступљеност корака у процентима

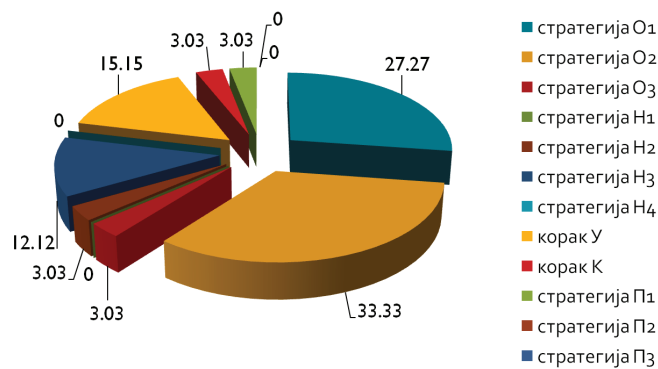

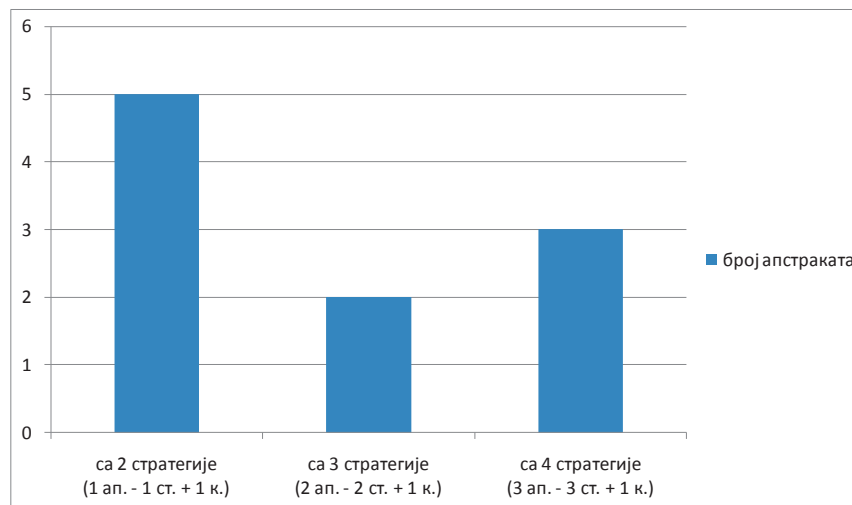
Дијаграм 4: Приказ стратегија по апстрактима

Дијаграм 5: Учесталост коришћења стратегија

Дијаграм 6: Заступљеност стратегија у процентима

Дијаграм 7: Број апстраката са 2, 3, и 4 примењене стратегије и са само једним кораком

Приказани дијаграми показују неравномерно распоређену употребу сваког реторичког корака и варијације најчешће коришћених реторичких стратегија приликом писања свих десет апстраката. Могу се уочити варијације у редоследу појављивања реторичких корака у анализираним апстрактима корпуса, што указује на одређено **одступање од тачно утврђене структуре модела О-Н-У-К-П**, који је коришћен за потребе овог истраживања.

Само један апстракт **садржи најприближнију структуру реторичких корака и стратегија модела О-Н-У-К-П**, тј. шест реченица садрже три корака: **О — У — П** и три стратегије.

4. Смернице за писање апстракта и резимеа

Поповић (1999: 29) наглашава да апстракти не треба да буду сувише дугачки и треба да буду у складу са садржином рада. По његовим речима, они би требало да сажимају проблем, метод и битне резултате. Јакхонтова (2003: 96) наводи сврху апстракта и резимеа и смернице за писање истих.

4.1. Сврха апстракта и кључних речи

По наводима Јакхонтове (2003: 96), сврха апстракта је тачно и веома језгровито изражавање суштине садржаја рада, ограничено на само неколико стотина речи, а не тумачење, оцењивање и убеђивање. Употребом и избором кључних речи апстракта упућујемо читаоца и интернетске претраживаче на кратак садржај текста. Што се тиче кључних речи, редослед њиховог навођења треба да буде усмерен од општих појмова ка ужим.

4.2. Сврха резимеа

Јакхонтова (2003: 96) наглашава да резиме проистиче из аналитичког дела и/или става и аргументације изнете у њему. У резимеу се износе резултати до којих се дошло током истраживачког рада, као и најважније констатације главног дела рада. У њему се потврђују или одбацују хипотезе предочене у апстрактну рада.

4.3. Смернице за писање апстракта⁵

За писање доброг апстракта научног рада неопходно је издвојити довољно времена. Треба имати у виду да писање апстракта захтева, на првом месту, добру припрему претходно детаљно прегледаног и пажљиво сложеног материјала истраживања, пре него што се апстракт преда. Прво се издвајају главне тачке истраживачког рада и саставља текст о истима, разумљив образованој али не-стручној особи на пољу лингвистике. Реченице из истраживачког рада могу се поновити у апстракт. У појединим случајевима уводни пасуси научног рада могу бити погодни и за апстракт, али морају да се сажму и напишу тако да исти одговоре сврси апстракта. Треба користити кључне речи важне за поље истраживања или речи које ће назначити, тј. указивати на нечије научно поље (на пример, лингвистику, историју, медицину, ветерину, економију, право, биохемијско инжењерство, електротехнику, математику). Апстракт не треба да садржи наводе, цитате или фусноте. Он представља срж рада. Уколико сам процес писања и сажимања пасуса представља проблем, може се исписати неколико пасуса у почетку, а затим се они могу „исецкати” и сажети у један пасус. Ако се аутор тешко уклапа у ограничен и задат број речи, треба да потражи помоћ независног читаоца (пријатеља или ментора), да му помогне приликом избацивања вишка речи. Број речи би, у просеку, требало да буде од 150 до 200 (Благојевић, 2014: 67).

5. Дискусија

Након детаљне анализе и коначног упоређивања и сагледавања реторичких корака и стратегија од којих су састављене реченице корпуса, већ на самом почетку истраживања показало се да апстракти и резимеи у корпусу имају исти текст (на српском и енглеском језику). Што се структуре тиче, у девет од десет апстраката уочава се исти корак на почетку — први реторички корак **обрасца О-Н-У-К-П — О**: *Означавање истраживачког поља*. У шест од десет апстраката користи се први реторички корак **И** *Означавање истраживачког поља — О* и стратегија **С1** (скраћено: **О/С1**): први корак **И** *Означавање истраживачког поља — О*: **Стратегија 1** — ослањање на већ постојеће знање. У укупно шест апстраката уочава се и коришћење **Стратегија**

⁵ 1. <http://psihologija-ffbl.com/naucni%20skup/Upustvo%20autorima%20za%20pisanje%20rezimea.pdf>

2. https://www.academia.edu/6314578/HOW_TO_WRITE_AN_ABSTRACT_for_Tufts_Symp

2 — ослањање на значајно тврђење, па би се њихов образац скраћено могао представити **структуром О/С1/С2: I** *Означавање истраживачкој поља — О: Стратегија 1* — ослањање на већ постојеће знање; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење.

Може се потврдити навод С. Благојевић (2014) да се у апстрактима с нашег говорног подручја уочава детаљно утврђивање и образлагање предмета истраживања на самом почетку апстракта, као и честа употреба стратегије изношења претпоставки у оквиру првог реторичког корака, тј. употреба *Стратегије 1: ослањање на већ постојеће знање*. Како Благојевић (2014 :76) наводи, а са чиме се слажемо након овог истраживања, аутори с нашег говорног подручја придају велики значај теоријској основи свог рада и често износе позната теоријска тврђења на самом почетку апстракта, у његовом првом реторичком кораку.

С друге стране, као и у истраживању С. Благојевић (2014) уочава се потпуно одсуство Стратегије 1 *Указивање на изразине у изричитим истраживањима* у апстрактима анализираних корпуса а која је по наводима ауторке: „кључна у побуђивању заинтересованости конференцијске публике за рад који ће бити приказан на конференцији” (2014 :76). По речима Благојевић, то указује да се код аутора са нашег говорног подручја уочава већа склоност ка типу истраживања које је у складу са постојећом истраживачком традицијом, тј. то наговештава њихову мању спремност да се баве потпуно новим темама, са чиме се након извршеног истраживања такође слажемо.

Анализа корпуса показује да **само један апстракт⁶ садржи најприближнију структуру реторичких корака и стратегија модела О-Н-У-К-П**, тј. шест реченица садрже три корака: **О — У — П** и три стратегије: **Први корак**: *Означавање истраживачкој поља — О: Стратегија 1* — ослањање на већ постојеће знање; **Стратегија 2** — ослањање на значајно тврђење; **Други корак** (иначе корак три **О-Н-У-К-П** модела) — **III** *Увођење рада који ће бити представљен на конференцији — У*; **Трећи корак**: (иначе корак пет **О-Н-У-К-П** модела) — **V** *Пошеницавање пошеница/резултата истраживања — П: Стратегија 1* — Указивање на достигнућа/резултате истраживања (Кораци у апстракту: **О/У/П**). У просеку, апстракти садрже од 95 до 215 речи.

6. Закључак

Прво, извршено истраживање корпуса малог обима, одабраног за потребе писања докторске тезе, показало је да се у свих двадесет анализираних апстраката и резимеа корпуса **не разликује текст апстракта од текста резимеа**.

Друго, на основу спроведеног истраживања, може се закључити да се приликом писања апстраката на српском језику уочава примена поменутог модела, мада се у апстрактима не користе сви реторички кораци модела О-Н-У-К-П. Уочава се да само један од десет анализираних апстраката има кораке О-У-П, што представља најприближнију целовиту структуру апстракта која треба да има свој почетак, средину и крај. Међутим, ни поменути апстракт у себи не садржи свих пет реторичких корака поменутог модела. Поред тога, уочено је да **апстракти не поседују једно-**

6 Анализирани апстракт бр. 1. под насловом „Аграрни односи на тлу Јужне Угарске у средњем веку”, („Истраживања” бр. 16, Нови Сад, 2005: 23—24).

бразну, већ садрже **прилично неуниформисану структуру**, тј. одражавају употребу **мање-више слободног редоследа реторичких корака**, од којих се у девет од десет апстраката уочава **образац О/С1**.

Након спроведеног истраживања, могло би се закључити да **образац О/С1** ипак служи својој сврси и да се чак може сматрати традиционалном, пошто се у литератури не наилази на традиционално учење академског писања апстраката, у вези са чим С. Благојевић наводи: „Оваква појава може се повезати са академском праксом у Србији која се огледа у томе што не постоји традиција у учењу писања за академске сврхе, те су аутори научних текстова, као и конференцијских сажетака, потпуно самоуки на том пољу” (2014 : 77).

Након извршеног истраживања могло би се закључити да би ово својеврсно надовезивање на сва претходна истраживања, на тему анализе и писања апстраката и резимеа, требало да послужи као даљи подстрек у изналажењу и пружању будућих што јаснијих смерница и упутстава на који начин припадници српске академске заједнице да приступе једном тако значајном и неопходном академском жанру чијем се писању, по речима С. Благојевић, а са којим се слажемо „треба озбиљно и зналачки приступити” (2014: 77).

Извори

Апстракти и резимеи научног часописа „Истраживања”, (16–18), у издању Одсека за историју на Филозофском факултету у Новом Саду, у периоду од 2005. до 2007.

Литература

Благојевић, С. (2014). „Конференцијски сажети аутора са англофоног и српског говорног подручја – контрастивна анализа”. У: Т. Прћић, М. Марковић и др. (ур.). *Енглески језик и англофоне књижевности у теорији и пракси. Зборник радова у часопису Драгињи Перваз*. Филозофски факултет, Нови Сад: 65–80.

Клајн, И. и М. Шипка (2006). *Велики речник страних речи и израза*, Прометеј, Нови Сад.

Клеут, М. (2008). *Научно дело од истраживања до издавања*. Академска књига, Нови Сад.

Поповић, З. (1999). *Како написати и публиковати научно дело*, Академска мисао, Београд.

Hyland, K. (2001). *Disciplinary Discourses: Social Interactions in Academic Writing*. Longman, London.

Yakhontova, T. (2003). *English Academic Writing for Students and Researchers*. University Ivan Franko, L'viv.

Yakhontova, T. (2002). “Selling” or “Telling”? The Issue of Cultural Variation in Research Genres. In J. Flowerdew (ed.). *Academic Discourse*. Longman, London: 216–232.

Речници

Webster's Ninth New Collegiate Dictionary. (1990). G. and C. Merriam, Springfield.

Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English, Fifth edition, (1995). Oxford University Press, Oxford.

Cambridge Advanced Learner's Dictionary, (2008). Cambridge University Press, Cambridge
Klaić, B. (1968). *Veliki rječnik stranih riječi*, Zora, Zagreb.
Речник српскога језика. (2007). Матица српска, Нови Сад.
Речник српскохрватскога књижевног језика, књ. прва. (1967). Матица српска, Матица
хрватска, Нови Сад, Загреб.
Речник српскохрватскога књижевног језика, књ. пета. (1973). Матица српска, Нови
Сад.

Лексикони

Вујаклија, М. (1980). *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд.

Tatjana Gojković

ABSTRACTS AND SUMMARIES OF RESEARCH PAPERS (IN SERBIAN AND ENGLISH) IN THE “ISTRAŽIVANJA” JOURNAL (NO. 16–18) – A DISCOURSE ANALYSIS

Summary: The paper investigates abstracts in Serbian and their summary translations into English, of research papers in the field of historical science. The research includes a small-scale corpus analysis (ten abstracts in Serbian and ten summaries in English) and explains the meaning and the scope of the terms ‘abstract’ and ‘summary’. On the basis of applied discourse analysis, our research confirms the models used by Yakhontova (2002) and Blagojević (2014), and, at the same time, it draws some conclusions upon the specific structure of the abstracts. In addition, it provides general guidelines for writing abstracts and summaries, in order to convey the basic idea of a particular scientific work comprehensively and clearly.

Key words: abstract, summary, research paper, historical science, small-scale corpus, general guidelines, discourse analysis.